

2024-2025

Studiegids Keuzevakken Master

Theologische
Universiteit
Utrecht

Theologische
Universiteit
Utrecht

***Studiegids
Keuzevakken
in de Master
2024-2025***

Inhoud

Leren van grote predikers uit de tweede helft van de twintigste eeuw	3
New Testament Theology.....	4
Koine Greek	5
Akkadisch 1.....	6
Akkadisch 2.....	7
Aramees.....	8
Klacht in het Oude Testament en pastoraat.....	9
Kerkrecht: Tussen traditie en trend.....	11
Christelijke denkers	14
Charismatische vernieuwing.....	16
Praktische ecclesiologie en kerkvernieuwing.....	19
Verzoening en vrede: Theologie van zending.....	21
De kerstening van Europa / The Christianization of Europe.....	23
Praktisch-theologische liturgie	25
Doing Intercultural Reformed Theology	26
Sleutelteksten uit Luthers antropologie: Hoe staat de mens voor God?.....	30
Overzicht modules MTA 24-25	33

Keuzevakken voor predikantsmaster

In verschillende masters is ruimte voor (interne en externe) keuzevakken. Deze aparte gids met keuzevakken kan bijvoorbeeld worden geraadpleegd voor de vrije ruimte in de Master Theologie Predikant (MTP) periode 2D. In deze periode is er naast de reguliere vakken **6 EC** vrije ruimte.

N.B. Het keuzevak Aramees wordt in periode C gegeven als MAOT4.

N.B. De planning van het keuzevak over sleutelteksten in Luthers antropologie gebeurt in overleg, maar dit vak staat niet gepland voor 2024-25.

Keuzevakken uit Master Theologie Algemeen

Alle vakken van de Master Algemeen (alle masters) kunnen gevolgd worden als keuzevak. Zie verder de studiegids van de MTA en het overzicht van alle MTA modules aan het einde van deze studiegids. Deze modules vallen meestal niet in periode D.

Er is bij vakken met colleges een vereiste van tenminste drie inschrijvingen; die eis geldt niet bij keuzevakken met enkel literatuurstudie en begeleiding.

Externe keuzevakken of seminars PThU

Ook is er de mogelijkheid van externe keuzevakken aan de PThU en andere theologische instituten. Zie daarvoor o.a. de website van de PThU, met als aanbod onder meer seminars in de periodes van sept-jan. die je als 'bijvakker' kunt volgen: [Seminars van de PThU - Protestantse Theologische Universiteit](#).

Voor externe keuzevakken is goedkeuring van de examencommissie (op tijd aanvragen).

Keuzevak:	Leren van grote predikers uit de tweede helft van de twintigste eeuw	Code:	MTP-KVGP
Docent:	C.T. de Groot	Periode:	2D
Toetsvorm:	Leesverslag	EC:	6
Ingangseis:	Geen	Cursusjaar:	2024-2025

Leerdoelen

De student:

1. kan de hoofdzaken van de biografie van de predikers op wie gefocust wordt, alsook de context waarin zij preekten benoemen (ET 7);
2. benoemt voor zichzelf wat hij van de predikers die aan bod komen, en van hen die hij zelf uitkiest, al dan niet wil overnemen voor de eigen homiletische praktijk als het gaat om de persoon van de prediker, de visie op prediking, visie op de hoorder, de tekstkeus en behandeling van de tekst, de interactie met de leefwereld en preekstructuren en kan dit met argumenten onderbouwen (ET 2, 5, 8).

Vakinhoud

Leren preken vindt in de opleiding plaats door onderwijs in de homiletiek te ontvangen en door in de masterfase doorlopend te reflecteren op zowel de eigen homiletische praktijk als op die van medestudenten. In deze module maakt de student middels luisterfragmenten en gedrukte preken kennis met 'grote predikers' (waaronder Robert Schuller, Eberhard Jüngel, Martin Luther King, D. Martyn Lloyd-Jones, Cees Veenhof en Kees van Ekris). Met behulp van een model voor preekanalyse reflecteert hij op hun prediking met het oog op de eigen homiletische praktijk.

Werkvormen:

Werk- en hoorcolleges. Ter voorbereiding op elke college beluistert en of leest de student twee preken en analyseert die. Ter college vindt in een hoorcollege verdieping plaats en wordt in een werkcollege een preek beluisterd en besproken.

Studielast

Contacturen: 18 (6x3u)

Collegevoorbereiding: 30 (6x5u)

Zelfstudie: 120u

Toetsing

Leesverslag. De student kiest zelf drie predikers uit de tweede helft van de twintigste eeuw. Hij analyseert van iedere prediker vier preken, analyseert die en heeft daarbij oog voor de context en biografie van betreffende predikers. In het verslag wordt beargumenteerd helder gemaakt wat hij van hen die al dan niet wil overnemen voor de eigen homiletische praktijk als het gaat om de persoon van de prediker, de visie op prediking de hoorder, de tekstkeus en behandeling van de tekst en preekstructuren (minimaal 4000 woorden en maximaal 5000 woorden). Het verslag wordt met de docent besproken.

Literatuur

Zowel bij het voorbereiden van de colleges als bij het leesverslag kan o.a. gebruikt worden gemaakt van:

- Laan, Jaap van der, *Van God gesproken. De mooiste preken sinds de Bergrede* (Amsterdam: VU uitgeverij, 2007).
- Old, Hughes Oliphant, *The reading and preaching of the scriptures, Volume 6 and 7* (Grand Rapids: Eerdmans, 2007 en 2010).
- Claussen, Johann Hinrich; Rössler, Martin, *Grosse Predigten, 2000 Jahre Gottes Wort und christlicher Protest* (Darmstadt: Lambert Schneider, 2015).

Keuzevak:	New Testament Theology	Code:	MA-KVNT
Module coordinator:	M.G.P. Klinker-De Klerck	Semester:	2D
Form of Assessment:	Reading report	ECTS credits:	6
Admission requirement:	--	Year:	2024-2025

Learning goals

The student:

1. can identify the main challenges in doing New Testament Theology (ET 2,3);
2. can discuss New Testament documents thematically, using one or two standard works in the field of New Testament Theology ET 2,3).

Content

A. Introduction:

I. Howard Marshall, *New Testament Theology. Many Witnesses, One Gospel* (Downers Grove: InterVarsity Press, 2004), Chapter 1: "How Do We Do New Testament Theology?"

(Those who have already read Marshall for an other course, can choose between:

- Armin Baum & Rob van Houwelingen (red.), *Theologie van het Nieuwe Testament in twintig thema's* (Utrecht: KokBoekencentrum, 2019), Introduction and one chapter of their choice, OR
- James D.G. Dunn, *New Testament Theology: An Introduction* (Nashville, Tennessee: Abingdon Press), Part I: "What is New Testament Theology"?)

B. Select from the following reading list about 1000 pages to read:

- N.T. Wright, *The Resurrection of the Son of God* (London: SPCK, 2003) & *The Resurrection of Jesus: John Dominic Crossan and N.T. Wright in Dialogue* (Minneapolis: Fortress Press, 2006).
- Thomas Schreiner, *Paul. Apostle of God's Glory in Christ. A Pauline Theology* (Downers Grove: InterVarsity Press, 2001) & Paul A. Rainbow, *Johannine Theology: The Gospel, The Epistles and the Apocalypse* (Downers Grove: InterVarsity Press, 2014).
- Thomas R. Schreiner, *Theology of the New Testament. Magnifying God's Glory in Christ* (Grand Rapids: Baker Academic, 2008).
- Jakob van Bruggen, *Jesus the Son of God. The Gospel Narratives as Message* (Grand Rapids: Baker Books, 1999) & *Paul. Pioneer of Israel's Messiah* (Phillipsburg: P & R Publications, 2005).
- Herman Ridderbos, *De komst van het Koninkrijk* (Kampen: Kok, 1950), translation: *The Coming of the Kingdom* (Edinburgh: Christian World Publications, 1979) & *Paulus. Ontwerp van zijn theologie* (Kampen: Kok, 1966), translation: *Paul. An Outline of his Theology* (London: SPCK, 1977) [two Kampen classics].
- Craig L. Blomberg, *A New Testament Theology* (Waco: Baylor University Press, 2018).

Format

Self-study

Study load:

Contact hours: 2 (1h instruction at the start; 1h feedback after submitting the reading report)

Reading about 1050 pages (x 7 p.h.): 150h.

Reading report: 15h.

Assignment

Reading report (5,000–7,000 words).

The assessment of / feedback on the reading report will be given during a concluding conversation.

Keuzevak:	Koine Greek	Code:	MA-KVKG
Module coordinator:	A.J. den Heijer	Semester:	2D
Form of Assessment:	Written exam	ECTS credits:	6
Admission requirement:	--	Year:	2024-2025

Learning goals

The student:

1. Can analyse and translate texts from koine Greek (ET 1);
2. Can use advanced reference works of Greek grammar and syntax (ET 1).

Content

The student studies a selection of koine Greek texts (selected in consultation with the students) such as the works of Josephus and Philo, the Septuagint, Apostolic Fathers, OT/NT apocrypha and pseudepigrapha, etc. The student makes her/his own translation of the text and studies additional literature on Greek grammar, syntax and pragmatics. In three seminars, problems in translating the texts can be discussed, and important reference works are introduced.

Format

Seminars and individual study

Study load:

Contact hours: 6h (3x2)

Translating Greek: 160h (70 words or ½ LOEB page per hour)

Exam: 2h

Total: 168

Assessment

Written exam, with questions on selected passages from the studied pensum and on the literature.

Recommended Literature and Reference Works

Geoffrey Horrocks, *Greek: A History of the Language and Its Speakers*, 2nd edition (Chichester: Wiley, 2010/2014), ch. 4-6 (Greek in the Hellenistic World, Greek in the Roman Empire, Spoken Koine in the Roman Period) (available on archive.org).

T. Muraoka, *A Syntax of Septuagint Greek* (Leuven: Peeters, 2016).

E. van Emde Boas e.a., *The Cambridge Grammar of Classical Greek* (Cambridge: Cambridge U.P., 2019).

F. Blass, A. Debrunner, F. Rehkopf, *Grammatik des neutestamentlichen Griechisch*, (Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1976). (available on archive.org)

Heinrich von Siebenthal, *Ancient Greek Grammar for the Study of the New Testament*, (Oxford: Peter Lang, 2019) = Heinrich von Siebenthal, *Griechische Grammatik zum Neuen Testament* (Giessen: Brunnen, 2022²)

Steve Mason (ed.), *Flavius Josephus: Translation and Commentary*, 9 vols. (Leiden: Brill, 2000-2017) (ebooks available via library)

The NETS translation of the Septuagint: <https://ccat.sas.upenn.edu/nets/edition/>

Keuzevak:	Akkadisch 1	Code:	KVAK1
Docent:	W.H. Rose	Periode:	A, B, C, D
Toetsvorm:	Schriftelijk tentamen	EC	6
Ingangseis:	BA2bBH	Ac. Jaar	2024-2025

Dit vak kan ook worden gevolgd in de bachelor- of de masterfase. Het wordt verdeeld over vier collegeperiodes van één studiejaar.

Leerdoelen

De student:

1. kan op basis van zijn verworven kennis van de klankleer en het schrift van het Nieuw-Assyrisch korte tekstcoupures lezen en in transcriptie weer geven;
2. is in staat te onderscheiden tussen de verschillende manieren waarop in het oud-Babylonisch naamwoorden verbonden kunnen worden met andere naamwoorden en woorden van andere morfologische categorieën;
3. is in staat te onderscheiden tussen de verschillende vormen en stammen van het werkwoord in het oud- Babylonisch en hun functies, en werkwoordsvormen te analyseren (uiteindelijk zonder gebruik te maken van hulpmiddelen als uitgeschreven paradigma's);
4. kan de belangrijkste verschijnselen beschreven in de syntaxis benoemen en herkennen bij het lezen van Akkadische teksten.

Vakinhoud

De cursus Akkadisch is een meerjarige cursus, die open staat voor studenten vanaf het tweede studiejaar. De cursus is facultatief. Het is mogelijk deze cursus vanuit persoonlijke belangstelling te volgen. In veel gevallen zal de cursus echter worden gevolgd met het oog op een verdieping of specialisatie in de studie van het Oude Testament, of eventueel met het oog op een vervolg- (promotie)studie.

De volledige cursus is gespreid over drie studie jaren. In het eerste jaar wordt de grammatica van het Oud-Babylonisch bestudeerd aan de hand van: Caplice, *Introduction to Akkadian*.

Verder wordt een begin gemaakt met het leren van spijkerschrifttekens in het Nieuw-Assyrisch schrift.

Werkvormen

De colleges hebben het karakter van werkcolleges. De grammatica van het Akkadisch wordt ingeleid en geoefend aan de hand van Caplice, *Introduction to Akkadian*.

Studielast

Contacturen: 24

Collegevoorbereiding: 60

Zelfstudie: 42

Toetsing

Schriftelijk tentamen aan het eind van periode D.

- bestudering van de collegestof aan de hand van Caplice, *Introduction* (grammatica + oefeningen);
- reproduceren woordenschat;
- transcriberen spijkerschrifttekens.

Literatuur

Caplice, R., *Introduction to Akkadian* (Studia Pohl: Series Maior, dl. 4th ed. Rome: Biblical Institute Press, 2002)

Keuzevak:	Akkadisch 2	Code:	KVAK2
Docent:	W.H. Rose	Periode:	A, B, C, D*
Toetsvorm:	Schriftelijk tentamen	EC:	13
Ingangseis:	Akkadisch 1	Ac. Jaar:	2024-2025

*) verspreid over twee keer vier collegeperiodes gedurende twee studiejaar.

Leerdoelen

De student:

1. kan met behulp van tekenlijst, grammatica en woordenboeken teksten uit de verschillende genres van de Akkadische literatuur lezen, analyseren en vertalen, waarvan sommige uit het oorspronkelijke schrift en andere uit een transcriptie;
2. is in staat de belangrijkste perioden en momenten uit de geschiedenis van het Mesopotamië weer te geven en kort te beschrijven.

Vakinhoud

In de cursus Akkadisch 2 worden teksten in spijkerschrift en in transcriptie gelezen. Verschillende genres zullen aan de orde komen, zoals wetscompilaties (o.a. gedeelten uit de Codex Hammurabi), epische teksten (o.a. gedeelten uit het Gilgamesj epos), en historische teksten (o.a. van Salmanassar III en Sanherib).

(Zie verder bij Akkadisch 1)

Werkvormen

De colleges hebben het karakter van werkcolleges. De door de studenten voorbereide grammaticale analyse en vertaling van Akkadische teksten wordt besproken.

Studielast

Contacturen: 48u

Collegevoorbereiding: 144u

Zelfstudie: 172u

Toetsing

Schriftelijk tentamen aan het eind van de (tweejarige) cursus.

- bestudering van de collegestof;
- reproduceren woordenschat;
- transcriptie, grammaticale analyse en vertaling van gelezen en voorbereide teksten.

Literatuur

Borger, R., *Babylonisch-Assyrische Lesestücke, I, Die Texte in Umschrift; II, Elemente der Grammatik und Schrift, Übungsbeispiele. Glossar.* Analecta Orientalia, dl. 5. 3., revidierte Auflage. Roma: Pontificium Institutum Biblicum, 2006.

Borger, Rykle. *Mesopotamisches Zeichenlexikon.* Zweite, revidierte und aktualisierte Auflage. Alter Orient und Altes Testament 30 Münster: Ugarit, 2010.

Huehnergard, John. *A Grammar of Akkadian.* Third edition. Harvard Semitic Museum Studies 4. Winona Lake, Ind.: Eisenbrauns, 2011.

Von Soden, W., *Grundriss der Akkadischen Grammatik,* Analecta Orientalia, dl. 3. 3., ergänzte Auflage. Roma: Pontificio Instituto Biblico, 1995.

Keuzevak:	Aramees	Code:	MTA-OT4
Docent:	W.H. Rose	Periode:	C
Toetsvorm:	Mondeling tentamen	EC:	6
Ingangseis:	BT-KT-BH5 (Ba2bBH)	Ac. Jaar:	2024-2025

*) onderdeel van de Master Theologie Algemeen OT; kan in het Engels worden gegeven.

Leerdoelen

De student:

1. kan op basis van zijn verworven kennis van de klankleer en het schrift van het Bijbels Aramees teksten lezen en in transcriptie weergeven;
2. kan onderscheiden tussen de verschillende manieren waarop naamwoorden verbonden kunnen worden met andere naamwoorden en woorden van andere morfologische categorieën;
3. kan onderscheiden tussen de verschillende vormen en stammen van het werkwoord en hun functies en werkwoordsvormen analyseren;
4. kan de belangrijkste verschijnselen, beschreven in de syntaxis, benoemen en herkennen bij het lezen van Aramese teksten;
5. kan de Aramese gedeelten van het Oude Testament grammaticaal analyseren en vertalen met behulp van een grammatica en een woordenboek.

Werkvormen

De grammatica van het Bijbels Aramees wordt behandeld aan de hand van analyse en vertaling van Aramese teksten uit het Oude Testament.

Studielast

Contacturen: 12u

Collegevoorbereiding: ca 18u

Zelfstudie: 138u

Toetsing

Mondeling tentamen.

- Bestudering van de collegestof;
- het grammaticaal kunnen analyseren en vertalen van de Aramese gedeelten uit het Hebreeuwse Oude Testament:
Genesis 31:47; Ezra 4:8-6:18; 7:12-26; Jeremia 10:11; Daniël 2:4-7:28;
- bestudering van inleidende literatuur over de Aramese taal.

Literatuur

Koehler, L., and W. Baumgartner. *The Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament, 2 Volume Set*. Study edition. Leiden; Boston: Brill, 2002.

Cook, J.A. *Aramaic Ezra and Daniel: A Handbook on the Aramaic Text*. Baylor Handbook on the Hebrew Bible. Waco, TX: Baylor University Press, 2019.

Greenspahn, F.E. 2007. *An Introduction to Aramaic*. Corrected Second Edition. Resources for Biblical Study 46. Atlanta, GA: Society of Biblical Literature.

Creason, Stuart. "Aramaic." Pages 109–44 in *The Ancient Languages of Syria-Palestine and Arabia*. Edited by Roger D. Woodard. New York: Cambridge University Press, 2008. 35 pg. Cat. 3. 12u.

Keuzevak:	Klacht in het Oude Testament en pastoraat	Code:	MTP-KVOT
Docenten:	E. Brink	Periode:	2D
Toetsvorm:	Leesverslag (incl. interviews)	EC:	6
Ingangseis:	Geen	Collegejaar:	2024-2025

Leerdoelen

De student:

1. kan beschrijven hoe het thema 'klacht' voorkomt in het Oude Testament en hoe dit bruikbaar is voor pastoraat en hulpverlening;
2. kan de inhoud weergeven van relevante literatuur (monografieën en exegetische studies) rond het thema 'klacht' in het OT;
3. kan de inhoud weergeven van relevante literatuur over de notie van 'het klagen' in het pastoraat;
4. kan op basis van de opgedane kennis in gesprek gaan met professionals uit de pastorale (of psychosociale) praktijk en conclusies te trekken voor het belang van dit thema (leesverslag).

Vakinhoud

Het thema van dit vak is de notie van de klacht in het Oude Testament. Hoe worstelen de mensen in het Oude Testament met God? Welke taal wordt hieraan gegeven en welke toonsoort kiezen ze? Hoever gaan ze met hun klachten? Hoe komt dit terug in pastoraat?

De student leest een pakket literatuur over het genre Klacht in het OT en de relevantie daarvan voor de praktijk van pastoraat en professionele hulpverlening. De opgedane kennis verwerkt hij/zij in een leesverslag, door in gesprek te gaan en conclusies te trekken voor het belang van dit thema.

Werkvormen

Zelfstudie, samenstellen van een leesverslag voorzien van reflecties, leergesprek, essay.

Studielast

Twee blokcolleges	4 u
Zelfstudie 900 pagina's	125 u
Essay	15 u
Verwerking leesverslag en interviews	24 u
Totaal 6 EC	168 uur

Toetsing

Leesverslag van de gelezen literatuur voorzien van reflecties en een essay over een specifiek gekozen onderdeel. Van de interviews volgt een gereflecteerd eindverslag.

Literatuur

Oude Testament

- Balentine, S.E., *The Hidden God: The Hiding of the Face of God in the Old Testament* (Oxford: Oxford University Press, 1983); 200 pags.
- Berges, U., *Zwijgen is zilver, klagen is goud. De theologie van het boek Klaagliederen*, VBS-Informatie 32 (2001), 79-87.
- Bier, Miriam J. & Bulkeley, T. eds., *Spiritual Complaint: The Theology and Practice of Lament* (Eugene, OR: Wipf & Stock, 2013; Cambridge: James Clarke, 2014); hfst 1-8, 1-150
- Brink, E., *Connecting horizons with Job*, Revised and updated edition (Presses Universitaires de Mokolo, 2023) (= [deels](#) Brink, E., *Jobs verlangen naar vertolking*, in: Gereformeerde Hermeneutiek vandaag, De Bruijne, A.L.Th. red., Barneveld: Vuurbaak, 2017 & Brink, E., *Prediker*

en Job over het lijden van de rechtvaardige, in: Kamper Kanttekeningen, P.H.R. van Houwelingen red., Amsterdam: Buijten en Schipperheijn, 2021, 41-54)

- Brueggeman, W., 'The Costly Loss of Lament', in: Clines, D.J.A., *The Poetical Books* (Sheffield: Sheffield Academix Press, 1997)
- CAMPBELL, D. KEITH. "NT Scholars' Use of OT Lament Terminology and Its Theological and Interdisciplinary Implications." *Bulletin for Biblical Research*, vol. 21, no. 2, 2011, pp. 213–225. *JSTOR*, www.jstor.org/stable/26424641. Accessed 25 Jan. 2021.
- Korpel, M. en Moor, J. de, *The Silent God* (Leiden: Brill, 2011), ch 4 & 5
- Kynes, W., 'The Trials of Job: Relitigating Job's 'Good Case' in Christian Interpretation,' *Scottish Journal of Theology / Volume 66 / Issue 02 / May 2013*, pp 174–191 DOI: 10.1017/S0036930613000045, Published online: 10 April 2013
- Luyten, J., 'Voorstellingen van het menselijk lijden in het Oude Testament' in: Lambrecht, J. (red.), *Hoelang nog en waarom toch? God, mens en lijden* (Leuven: Acco, 1988)
- Schilder, H.J., *Ik schreeuw het uit* (Groningen: de Vuurbaak, z.j.); 94 pags.
- Westermann, C., *Lob und Klage in den Psalmen* (Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1977)

Pastorale theologie

- Brink, E., 'Compassie in gebrokenheid (= compassion in brokenness),' in Brinke, H. ten & Maris, J.W. eds., *Meer dan genoeg. Het verlangen naar meer van de Geest* (Barneveld: De Vuurbaak, 2004), 54-67.
- Brink, E. (2022). Pastorale omgang met kwetsbaarheid. *Handelingen: Tijdschrift Voor Praktische Theologie En Religiewetenschap*, 49(2), 28–37.
- Eclund, R. *Practising Lament*, Eugene: Cascade Books, 2021, 80p
- Ommen van L., *Ruimte voor gebrokenheid*, Utrecht: Kok, 2016; 80p
- Swinton, J., *Raging with Compassion*, Pastoral Responses to the Problem of Evil, Michigan/Cambridge: Eerdmans PC, 2007; 1-130

Keuzevak:	Kerkrecht: Tussen traditie en trend	Code:	MTP-KVKR
Docent:	C. van den Broeke	Periode:	2D
Toetsvorm:	Paper	EC:	6
Ingangseis:	Geen	Cursusjaar:	2023-2024

Leerdoelen:

De student:

1. heeft inzicht in de hoofdlijnen van het gereformeerde kerkrecht (ET 1);
2. heeft inzicht in verschillende typen van kerkrecht (ET 1,2,4,5);
3. is in staat om de structuur van een kerk te beschrijven en te evalueren (ET 2,3,4,5,6)
4. kan vanuit het kerkrechtelijk paradigma reflecteren op de aard en de inhoud van ambtstheologie, het kerkelijk en geestelijk leiderschap, de relatie tussen de lokale kerk en het kerkverband, en de verhouding tussen overheid en geloofsgemeenschappen in een veranderende kerkelijke, religieuze, maatschappelijke en staatkundige context (ET 2,3,4,5);
5. is in staat om in de context van actuele en urgente maatschappelijke en politieke vraagstukken in relatie tot religie en geloofsgemeenschappen een eigen kerkrechtelijke positie te bepalen (ET 2,3,4,5).

Vakinhoud

Deze module biedt een verdieping aan in de kennis, het inzicht, de analytisch competentie en de toepassing van het kerkrecht. Daarbij gaat het niet zozeer om basiskennis, maar ook om de wisselwerking met actuele en urgente kerkelijke, religieuze, maatschappelijke en politieke ontwikkelingen. Je weet vanuit een kerkrechtelijke attitude te reflecteren op actuele en urgente ontwikkelingen en die te kunnen plaatsen tegen een historische context.

Vanouds bestudeert het kerkrecht drie klassieke thema's. Dat betreft de vragen wie in de lokale kerk geestelijk leiding geeft en aan wie de bijbehorende bevoegdheden toebedeeld zijn; de verhouding tussen de lokale kerk en het kerkverband/ de bovenlokale kerk; en de relatie tussen kerk en staat. Deze drie thema's tonen ook anno nu hun meerwaarde als wordt gekeken naar actuele en urgente vraagstukken in geloofsgemeenschappen en in de samenleving.

De subthema's en vragen die in deze module aan de orde komen, zijn gebaseerd op de klassieke thema's van kerkrechtstelsels als het episcopaal-hiërarchische, het congregationeel-independentistische en het presbyteriaal-synodale:

1. wie heeft om welke redenen de leiding en de bevoegdheden in de kerk (de bisschop, de gemeente of kerkelijke vergaderingen van ambtsdragers)? Het gaat hierbij specifiek om collegiale ambtsuitoefening: ecclesiologie, ambtstheologie en kerkrechtstelsels;
2. hoe is de verhouding tussen de lokale kerk en het kerk(verband)?
3. hoe is de relatie tussen geloofsgemeenschap en staat dan wel de verhouding tussen het religieuze en het statelijke recht?

Door een verdieping aan te brengen in je al aanwezige kennis en kunde verken je nader de stand van zaken in de theologische en juridische literatuur om zo je kerkrechtelijke gereedschapskist (aan) te vullen. Daarmee weet je aan het einde van de module te reflecteren op actuele vraagstukken in geloofsgemeenschappen en samenleving zoals kerk en corona, pioniersplekken, de verander(en)de (rechts)positie van de predikant of religieus leider, het al dan niet strafbaar stellen van de Nashville-verklaring, kerkasiel, het al dan niet subsidiëren van geloofsgemeenschappen door de overheid en het recht op vrijheid van meningsuiting binnen geloofsgemeenschappen en godsdienstvrijheid buiten geloofsgemeenschappen – in het publieke domein.

Werkvormen:

Literatuurstudie, literaturopdrachten, drie tutorials en het schrijven van een paper

Studielast:

Contacturen:	3 (3x1) uur
voorbereiding contacturen:	3 (3x1) uur
Literatuurstudie:	120 uur (verplichte literatuur)
	22 uur (aanbevolen/zelf gezochte literatuur)
Paper:	20 uur
Totaal:	168 uur

Toetsing

De student schrijft een paper.

Criteria

Het paper voldoet aan de volgende voorwaarden (minimaal 5.000 en maximaal 6.000 woorden) en wordt daarop beoordeeld met tussen haakjes het percentage van het relevante onderdeel van het eindcijfer voor het paper:

1. helder geformuleerde onderzoeksvraag en subvragen die gerelateerd worden aan de relevante paragrafen of hoofdstukken (35%)
2. adequate lijst aan bronnen en literatuur en zorgvuldig voetnotenapparaat (15%)
3. zorgvuldig taal- en stijlgebruik (15%)
4. zorgvuldige compositie van het paper met aan het einde een concluderende paragraaf waarin de student antwoord geeft op de onderzoeksvraag (35%)

Literatuur

	Pag.	Cat.	U.
Verplichte literatuur:			
Koffeman, Leo, <i>In Order to Serve: An Ecumenical Introduction to Church Polity</i> (LIT Verlag, 2014) (<i>Church Polity and Ecumenism: Global Perspectives</i> , ed. Leo J. Koffeman, Allan J. Janssen and Johannes Smit),	264	2	44
Oldenhuis, F.T. e.a. (eds.), <i>Schurende relaties tussen recht en religie</i> (Assen: Van Gorcum, 2007)	202	1	20
Broeke, Leon van den; Harinck, George (eds.), <i>Nooit meer eene nieuwe hierarchie: De kerkrechtelijke nalatenschap van F.L. Rutgers</i> (ADChartasreeks 34, Hilversum: De Vuurbaak, 2018), 55-199.	144	1	14
C. van den Broeke, A.J. Overbeeke, T.J. van der Ploeg en G. van der Schyff (eds.), <i>Perspectieven op de godsdienstvrijheid en de verhouding tussen staat en religie: Bundel ter gelegenheid van het tienjarig bestaan van het NTKR (Tijdschrift voor Recht en Religie)</i> , Zutphen: Paris, 2019	224	1	22
Sophie van Bijsterveld, <i>Overheid en godsdienst: Herijking van een onderlinge relatie</i> (3 ^e dr., Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2018)	188	1	18
Leon van den Broeke, "Het recht volgt het leven? Van wetboek en kerkorde naar kunstwerk en liedboek," in: Leon van den Broeke en Hans Schaeffer (red.), <i>Geest of Recht? Kerkrecht tussen ideaal en werkelijkheid</i> , Kampen: Summum Academic Publications, 2019, 95-112.	18	1	2
			120
Aanvullende literatuur:			22
De student zoekt zelfs naar aanvullende literatuur. Dat kan bijvoorbeeld een van de onderstaande publicaties zijn of iets anders:			

(Matthew J. Tuininga, <i>Calvin's Political Theology and the Public Engagement of the Church: Christ's Two Kingdoms</i> (Cambridge Studies in Law and Christianity, Cambridge etc.: Cambridge University Press, 2017) , 1-91 en 321-378	151	2	20)
(John Witte jr., "Introduction," in: John Witte jr. and Frank S. Alexander (eds.), <i>Christianity and Law: An Introduction</i> (Cambridge Studies in Law and Christianity, Cambridge etc: Cambridge University Press, 2008), xiv-xvi and 1-32 (36	2	6)
Totaal:			142

Keuzevak:	Christelijke denkers	Code:	MTP-KVCD3 en KVCD6
Docenten:	J. van der Stoep	Periode:	2D
Toetsvorm:	Tentamen; essay	EC:	3 of 6
Ingangseis:	(geen)	Cursusjaar:	2024-2025*

*) onder voorbehoud

Leerdoelen

De student:

1. kan kenmerkende filosofische inzichten en standpunten weergeven van de christelijke denkers Augustinus, Pascal, Dooyeweerd, Plantinga en Wolterstorff (ET 1,4);
2. kan deze inzichten en standpunten plaatsen in en verhelderen vanuit hun historisch-filosofische context (ET 1,4);
3. kan reflecteren op de vraag naar het christelijk-filosofische karakter van deze denkers (ET 1,4).

Vakinhoud

In de colleges worden aan de hand van (primaire) teksten de filosofische opvattingen van de christelijke denkers Augustinus, Pascal, Dooyeweerd, Plantinga en Wolterstorff besproken en in hun historisch-filosofische context geplaatst.

Werkvormen

Hoor- en werkcolleges; zelf- en literatuurstudie

Na het volgen van een gemeenschappelijk traject van 84 uur (3EC) is er de mogelijkheid voor een individueel vervoltraject van opnieuw 84 uur (3EC).

Studielast

Gemeenschappelijk traject 3EC

Contacturen: 6x2 cu; 9 uur

Collegevoorbereiding: literatuur 12 uur

Zelfstudie: literatuur 63 uur

Individueel traject 3EC

Zelfstudie: literatuur in overleg met docent (280 à 400 pagina's)

Schrijven essay: 8 à 10 pagina's (4000 à 5000 woorden)

Toetsing

Het gemeenschappelijke deel van 3EC wordt getoetst met een tentamen (KVCD3).

Het individuele vervoltraject van 3EC wordt getoetst met een essay van 8 à 10 pagina's (KVCD6).

Bij KVCD6 tellen beide onderdelen 50% mee voor de beoordeling.

Literatuur gemeenschappelijk traject (voorlopig; wordt nog herzien maart 2025)

	Urenbesteding per bron:	Pag.	Cat.	Uur
Geertsema, H.G., <i>Denken over zin en wetenschap</i> . Afscheidsrede Dooyeweerd leerstoel 2006. Hieruit pags. 1-13 en 20.		15	2	3
Glas, G., <i>Wat is christelijke filosofie?</i> (Amsterdam: Oratie Vrije Universiteit, 2010). Hieruit 1-13		14	2	3
Hengstmengel, B., <i>Denken met het hart</i> (Amsterdam: Buijten & Schipperheijn, 2015). Hieruit H2 (21-35), H7 (141-159), H8 (164-188), H9 (194-215), H11 (249-259), H12 (261-274), H13 (278-290) en H15 (317-326)		129	1	19

Geest, P. van, <i>Waarachtigheid. Levenskunst volgens Augustinus</i> (Zoetermeer: Meinema, 2011). Hieruit H1 t/m H7, (11-129)	118	1	17
Putten, R. van e.a. <i>Denken om shalom, de praktische filosofie van Nicholas Wolterstorff</i> (Amsterdam: Buijten & Schipperheijn, 2017). Hieruit H1 (19-30), H2 (31-41), H3 (45-59), H4 (61-72), H9 (139-153), H10 (155-170), H11 (171-184), H12 (187-200)	110	1	16
Velde Rudi te, (red.), <i>Pascal als religieus denker</i> (Zoetermeer: Uitgeverij Klement, 2011), pags. 7-108	102	1	15
Woudenberg, R. van, 'Herman Dooyeweerd' in: <i>Kritisch Denkerslexicon</i> (Alphen aan den Rijn: Samsom, 1992), pags. 5-11	7	2	2

Aanbevolen literatuur voor individueel vervolgtraject

- Augustinus, A., *De stad van God*. Nederlandse vertaling (Amsterdam: Ambo, 2002)
- Augustinus, A., *Wat betekent de bijbel?* Nederlandse vertaling (Amsterdam: Ambo, 1999)
- Augustinus, A., *Over de vrije wilskeuze*. Nederlandse vertaling (Baarn: Ambo, 1994)
- Augustinus, A., *Belijdenissen*. Nederlandse vertaling (Budel: Uitgeverij Damon, 2017)
- Bom, K., *De ruimte van het hart. Kennen en willen in de antropologie van Blaise Pascal* (Assen: Van Gorcum, 1999)
- Brugmans, E., *Cultuurfilosofie. Katholieke, reformatorische, humanistische, islamitische en joodse reflecties over onze cultuur* (Budel: Damon, 2002)
- Buijs, G., *Publieke liefde. Agapè als bron voor maatschappelijke vernieuwing in tijden van crisis* (Amsterdam: Vrije Universiteit, 2012)
- Dooyeweerd, H., *De wijsbegeerte der wetsidee Boek I. De wetsidee als grondlegging der wijsbegeerte* (Amsterdam: Uitgever Paris, 1935)
- Dooyeweerd, H., *A New Critique of Theoretical Thought*, 4 volumes (Princeton: Presbyterian and Reformed Publishing Company, 1953-1958)
- Dooyeweerd, H., *Roots of Western Culture: Pagan, Secular, and Christian Options* (Toronto: Wedge Publishing Foundation, 1979)
- Tol, A. en K.A. Bril, *Vollenhoven als wijsgeer* (Amsterdam: Buijten & Schipperheijn, 1992)
- Kreeft, P., *Christendom voor moderne heidenen. Pascals gedachten voor nu* (Driebergen: Navigator Boeken, 2004)
- Klapwijk, J., 'Rede en religie in de greep van grondmodellen', *Philosophia Reformata* 73 (2008) 19–43.
- Mouw, R.J. & S. Grifioen, *Pluralismus & Horizons* (Grand Rapids: William B Eerdmans Publishing Company, 1993)
- Pascal, B., *Gedachten* (Pensées). Nederlandse vertaling (Amsterdam: Boom, 2017)
- Plaisier, A.J., *De mens in het geding. Een kritische vergelijking tussen Pascal en Nietzsche* (Zoetermeer: Boekencentrum, 1996)
- Plantinga, A., *The Nature of Necessity* (Oxford: OUP 1974)
- Plantinga, A., *Does God Have a Nature?* (Milwaukee: MUP 2007)
- Plantinga, A., *Het echte conflict. Wetenschap, religie en naturalisme* (Amsterdam: Buijten & Schipperheijn, 2014)
- Riessen, Renée van, e.a., *Augustinus modern en postmodern gelezen. Filosofische interpretaties door Heidegger, Arendt, Jaspers, Derrida en Lyotard* (Budel: Damon, 2009)
- Veldhuis, H., *Onrustig is ons hart. Menszijn in christelijk perspectief* (Zoetermeer: Boekencentrum, 1994)
- Vries, P. de, *Alvin Plantinga, zijn betekenis voor de christelijke apologetiek* (Goudriaan: De Groot, 2010)
- Wolterstorff, N., *Until Justice and Peace Embrace* (Grand Rapids: Eerdmans, 1983)
- Wolterstorff, N., *Divine Discourse. Philosophical Reflections on the Claim that God Speaks* (Cambridge: Cambridge University Press, 1995)
- Woudenberg, R. van, *Gelovend denken. Inleiding tot een christelijke filosofie* (Amsterdam: Buijten & Schipperheijn, 1992)
- Woudenberg, R. van & B. Cusveller, *De kentheorie van Alvin Plantinga* (Zoetermeer: Boekencentrum, 1998)

Keuzevak:	Charismatische vernieuwing	Code:	MTP-KVCV
Docent:	J.M. Burger; R. Westerbeek; K. Bom; praktijkbegeleider: A. Huizenga	Periode:	2D
Toetsvorm:	Presentatie (incl. deelname)	EC:	6
Ingangseis:	Geen		2024-2025*

**) De opzet van deze module wordt gewijzigd voorjaar 2025 (en komt dan beschikbaar op Canvas).
Wordt ook als PEP-cursus aangeboden.*

Leerdoelen

De student:

1. heeft basale kennis van de vier golven waarin de pentecostale en charismatische beweging zich hebben ontwikkeld (ET 2,7);
2. kan kenmerkende inzichten weergeven van pentecostale en charismatische theologen die in dit keuzevak besproken zijn (ET 2,7);
3. heeft zich een eigen visie gevormd a. op het grote verhaal van de Bijbel en op de ‘tussentijd’ van het koninkrijk van God waarin wij leven, b. op de spanning tussen het ‘reeds’ en het ‘nog niet’ dat deze periode kenmerkt en c. op heil en heling binnen die context (ET 2,7);
4. heeft zich een eigen visie gevormd op de verhouding tussen de protestantse / gereformeerde traditie en Pinksterbeweging / charismatische vernieuwing (ET 2,7);
5. heeft enkele praktische ideeën ontwikkeld over hoe in de context van een traditionele kerk (of daarmee verbonden pioniersplek) invulling kan worden gegeven aan charismatische vernieuwing (ET 2,7);
6. heeft zich een theologische visie gevormd op de praktijk van luisterend bidden en van het ministrygebed (ET 2,7);
7. heeft ervaring opgedaan met de praktijk van het ministrygebed en kan daarop reflecteren (ET 2,7).

Vakinhoud

De charismatische vernieuwing vraagt terecht aandacht voor het werk en de aanwezigheid van de Heilige Geest. In Nederland gebeurt dit onder meer via de Charismatisch Werkgemeenschap Nederland, New Wine en het Evangelisch Werkverband binnen de PKN. Impulsen vanuit de pentecostale theologie worden zo ook binnen de traditionele kerken en de pioniersbeweging opgepikt. In deze module denken we theologisch door op de charismatische vernieuwing. Wie is de Heilige Geest en wat doet de Heilige Geest in de kerk, op weg naar Gods koninkrijk? Welke waardevolle bijdrage kan charismatische vernieuwing leveren aan de ontwikkeling van de protestantse/gereformeerde traditie? En hoe kan binnen de setting van een traditionele kerk of pioniersplek invulling worden gegeven aan charismatische vernieuwing?

Dit keuzevak biedt een diepgaande kennismaking met en academische reflectie op de pentecostale en charismatische beweging. Protestantse /gereformeerde theologie en traditie, en charismatische vernieuwing worden met elkaar in verband gebracht, zodat zij elkaar kunnen versterken.

Werkvormen

Zelfstudie gevolgd door afrondende colleges; twee praktijkdagen waarin ervaringen worden opgedaan met luisterend bidden en gebedsministry (begeleiding vanuit New Wine), later gevolgd door een college waarin de studenten een presentatie verzorgen en waarin wordt teruggekeken op de module en de praktijkdagen.

Studielast (onder voorbehoud)

Contacturen: 32 uur

- 4 x 3 uur college
- 14 uur praktijkdagen

– 6 uur presentaties
 Collegevoorbereiding: zie zelfstudie.
 Voorbereiding presentatie: 20 uur.
 Zelfstudie: 116 uur.
 Totaal: 168 uur

Toetsing

Presentatie in college 5; actieve deelname aan de retraitsdagen is verplicht.
 Presentatie wordt wel/niet beoordeeld met een cijfer.

Literatuur

	Pag.	Cat.	U.
College 1	Pag.	Cat.	U.
Anderson, A., <i>An Introduction to Pentecostalism</i> (Cambridge: Cambridge University Press, 2003), 19-70	51	9 p/u	5,5
Westerbeek, R., 'Een taxonomie van pentecostale en charismatische vernieuwing' (concept-hoofdstuk), als PDF ter beschikking gesteld	50	10p /u	5
Bom, K., "I Feel the Presence of God in My Tears". On the Theological Contribution to the Research of Latin American Pentecostalism, <i>Exchange</i> 44 (2015), 177-200	22	9p/u	2,5
Bruijne, A.L.Th. de, 'De tiende zegen en de toekomst. Een evaluatie van de charismatische interesse in gereformeerde kring', <i>Kontekstueel</i> 21 (2006), 17-21.	5	10 p/u	0,5
College 2			
Morphew, Derek J., <i>Breakthrough. Discovering the Kingdom</i> (Capetown, SA: Vineyard International Publishing, <i>herziene 5e editie 2019</i>), 20-134.	105	9 p/u	11,5
Tomlin, G., <i>The Prodigal Spirit. The Trinity, the Church and the Future of the World</i> (London: SPTC Books, 2011), 14-87.	74	9 p/u	8
Wright, C.J.H., <i>The Mission of God. Unlocking the Bible's Grand Narrative</i> (Nottingham: Inter-Varsity Press 2006), 324-357.	33	9 p/u	10,5
Macchia, F.D., <i>Baptized in the Spirit. A Global Pentecostal Theology</i> (Grand Rapids: Zondervan, 2006), 61-154.	94	8 p/u	11,5
Westerbeek, R., 'Heil maakt alles heel' (concept-hoofdstuk), als PDF ter beschikking gesteld.	50	10p /u	5
College 3			
Keener, Craig S., <i>Gift & Giver: The Holy Spirit for Today</i> (Grand Rapids: Baker Academic, 2001), 89-136.	47	9 p/u	5
Macchia, Frank D., <i>Jesus the Spirit Baptizer. Christology in the Light of Pentecost</i> (Grand Rapids: Eerdmans 2018), 1-65.	65	8 p/u	8,5
Van der Kooi, C., <i>This Incredibly Benevolent Force. The Holy Spirit in Reformed Theology and Spirituality</i> (Grand Rapids: Eerdmans, 2018), 22-45, 99-123	47	8 p/u	5,5
Veenhof, J., <i>De kracht die hemel en aarde verbindt. De identiteit van de Geest van God als relatiestichter</i> (Boekencentrum: Zoetermeer 2016), 179-224.	46	10 p/u	4,5
College 4			
Burger, H., 'Betekenisvol oplappen. Genezing tussen reeds en nog niet', <i>Geestkracht</i> 81 (2018), 27-33.	7	10/ p/u	1

Burger, H., <i>Hoop voor een zuchtende schepping. Reflecties over lijden en ecologie</i> (Baarn: Willem de Zwijgerstichting 2020), 27-38.	12	10 p/u	1
Venter, Alexander, <i>Groeien in heilheid. Over gebedsministry en het Koninkrijk van God</i> (Amersfoort: Inside Out Publishers, 2020), 77-165.	89	10 p/u	9
Westerbeek, Ronald, <i>New Wine Ministry cursus, Module 1: De basis van gebedsministry</i> (Houten: New Wine, 2019).	52	15 p/u	3,5
Westerbeek, Ronald, <i>New Wine Ministry cursus, Module 3: Gebedsministry en genezing</i> (Houten: New Wine, 2019).	53	15 p/u	3,5
Retraite			
Willard, Dallas, <i>Hearing God. Developing a Conversational relationship with God</i> (Downers Grove: IVP Books, 2012 - updated and expanded edition), H. 1, 2, 5, 9.	114	9 p/u	12,5

Nieuwe MCMW modules (niet in periode D)

MCMW Module 3:	Praktische ecclesiologie en kerkvernieuwing	Code:	MCMW13
Docent:	J.H.F. Schaeffer	Periode:	A
Toetsing:	Portfolio (incl. deelname praktijkdagen)	EC:	6
Ingangseis:	BA en/of Pre-master	Jaar:	2024-2025

Leerdoelen

De student:

1. kan praktisch-theologische ecclesiologische theorieën over kerkvernieuwing uitleggen en evalueren (ET 1);
2. kan op basis van deze theorieën veldwerk doen in concrete kerkvernieuwingsprocessen en daarop reflecteren (ET 2,3,4);
3. kan zichzelf positioneren in relatie tot kerkvernieuwing vanuit (theologische) theorieën over normativiteit (ET 6,9).

Omschrijving

In deze module gaan studenten na wat de stand van zaken is binnen de praktisch-theologisch ecclesiologie, vooral met het oog op kerkvernieuwing. Zowel de empirische wending binnen de PT, als de nadruk op de kerk worden bestudeerd en op voor- en nadelen bevestigd. Centraal staat het ontwikkelen van een eigen praktisch-theologische ecclesiologische startpositie: wat heb ik nodig om in het kerkzijn in Nederland vandaag een visie op dat kerkzijn te ontwikkelen, en welke visie wordt dat dan? De eigen (confessionele) verbondenheid van de student met kerk en traditie krijgt hierbij nadrukkelijk aandacht. Na een korte introductie in de (recente) geschiedenis van de PT (1) focussen we op de kerk (2). Vandaar vertrekken we naar de praktische ecclesiologie (3) gericht op verandering (4).

Opzet

De module heeft twee onderdelen, elk afgesloten met een praktijkdag.

1. Praktische theologie en de kerk
 - a. Hoofdlijnen van de (recente) geschiedenis van de PT
 - b. Focus op kerk en kerkelijke praktijken
 - c. Praktijkdag NGK Maastricht (week 3)
2. De 'echte kerk'
 - a. Blueprint Ecclesiology en Practical Ecclesiology
 - b. Kerk en verandering
 - c. Praktijkdag SGA Alexanderpolder (week 6)

Zie de elektronische leeromgeving Canvas voor het volledige programma van deze module.

Werkvormen

Hoor- en werkcolleges, etnografisch veldwerk.

Studielast (168)

Hoor- en werkcolleges: 4x3u = 12u

Werkbezoeken Maastricht en Alexanderpolder: 2x6u = 12u

Leesverslagen: 100u

Portfolio: 44u

Toetsing

Het portfolio bevat de voldoende onderdelen – elk van de onderdelen moet minimaal 5,5 of BEH zijn.

1. Aanwezigheid in en bijdrage aan groepsactiviteiten op locatie en de gesprekken in de colleges (80% verplicht; BEH)
2. Op tijd inleveren van de voorbereiding op les 1 (Ganzevoort), de verwerking van Root (week 2), het paper uit week 3 (kerkgebouw), de voorbereiding adhv het artikel van Benac (week 5) (BEH)
3. Persoonlijke veld aantekeningen (onderzoeksdagboek) met observaties van Maastricht en Alexanderpolder (cijfer)
4. Leesverslagen van de opgegeven literatuur (cijfer) (instructies en criteria volgen)
5. Afsluitend essay met als onderdelen (nadere criteria volgen)
 - a. Een beschrijving van wat praktische ecclesologie is, vanuit zowel de literatuur als de twee bezochten kerk-praktijken
 - b. Beantwoording van een concrete en relevante vraag in relatie tot de module
 - c. Een verwerking van de gelezen literatuur in relatie tot deze twee praktijken.

Literatuur

	Pag.	Cat.	U.
Ruard Ganzevoort, Forks in the Road	15	1	1
H. Schaeffer a.o., 'For the Sake of the Church'. In: IJPT 2023/1, 114-135 - https://doi.org/10.1515/ijpt-2023-0011	20	1	2
John Swinton en Harriet Mowat, <i>Practical Theology and Qualitative Research</i> , Second edition (London: SCM Press, 2016), 3-98	95	1	9
Nicholas M. Healy, <i>Church, World and the Christian Life: Practical-Prophetic Ecclesiology</i> (Cambridge: Cambridge University Press, 2000)	185	1	19
Pete Ward, <i>Introducing Practical Theology: Mission, Ministry, and the Life of the Church</i> (Grand Rapids: Baker Academic, 2017)	177	1	17
Andrew Root, <i>The Congregation in a Secular Age</i> (Grand Rapids: Baker Academic, 2021)	260		26
Dustin Benac, 'Neither Cross nor Catalyst: Institutions as a Container for Crisis', onder redactie van Amy Casteel e.a., <i>International Academy of Practical Theology. Conference Series 3</i> (19 juni 2023): 149-56, https://doi.org/10.25785/iapt.cs.v3i1.810	8	1	1
Hans Schaeffer, 'The Practice of Being a Hospitable Church'. In: Schaeffer/Den Hertog/Paas, <i>Mercy. Theories, Concepts, Practices</i> (Zürich: LitVerlag, 2018), 177-194	17	1	2
Subtotaal:			77
Pensum capita selecta	230	1	23
Totaal			100

MCMW Module 2:	Verzoening en vrede: Theologie van zending	Code:	MCMW12
Docent:	S. Paas	Periode:	B
Toetsing:	Portfolio (paper, leesverslagen, onderzoeksverslagen)	EC:	6
Ingangseis:	BA en/of Pre-master	Jaar:	2024-2025

Leerdoelen

De student:

1. kan cruciale zendingstheologische concepten uitleggen en evalueren, in het bijzonder 'missio Dei' en de theologische consequenties van deze theologie (ET 1);
2. kan reflecteren op de eigen theologische overtuigingen met betrekking tot zending en heil, in het licht van de opgegeven theologische literatuur (ET 1,2,4,8).
3. kan een concrete praktijk onderzoeken met behulp van wetenschappelijke theorieën (ET 3,5).

Omschrijving

In deze module verdiepen de studenten zich in hedendaagse theologische concepten en overtuigingen achter zending. Wat motiveert mensen om zending te bedrijven, wat is de 'philosophy of ministry', wat motiveert jou hierbij? Centraal staat het begrip 'missio Dei', waarmee het vertrekpunt wordt gekozen in de 'Copernicaanse omwenteling' (David Bosch) in de missiologie in het midden van de 20^e eeuw. Zendingstheologie richt zich op de vraag wat God doet in de wereld en hoe de kerk daarbij betrokken is. Behalve 'missio Dei' worden verwante concepten als 'onderscheiding' (*discernment*) en 'deelname' (participatie) behandeld. Deze begrippen krijgen een plaats binnen een heilstheologie van vrede en 'verzoende verscheidenheid'.

Het doel van de module is dat studenten diepgaand reflecteren op hun eigen theologische overtuigingen met betrekking tot zending, en dat zij in staat zijn die overtuigingen te relateren aan een concrete praktijk van een lokale christelijke gemeente in een uitdagende multireligieuze en -culturele context (vgl. MCMW11).

Opzet

De module heeft drie onderdelen:

1. Missio Dei: de fundamenteën van moderne zendingstheologie.
2. Onderscheiden van geesten en participatie: waar en hoe werkt God?
3. Vrede en verzoening als de missie van God.

Zie de elektronische leeromgeving Canvas voor het volledige programma van deze module.

Werkvormen

Etnografisch veldwerk, literatuurstudie, groepsreflectie, klassicaal onderwijs

Studielast

Colleges (zowel in de TUU als op locatie en veldbezoek): 24u

Vorbereiding: 53u

Zelfstudie en rapportage: 93u

Toetsing

De beoordeling van deze module vindt plaats op basis van weging (tussen haakjes). Alle sub-onderdelen moeten voldoende of behaald zijn, tenzij in overleg met de docent anders besloten wordt.

1. Aanwezigheid in en bijdrage aan groepsactiviteiten op locatie en de gesprekken in de colleges (checkmark). (80%)

2. Op tijd inleveren van leesverslagen en reflectieverslagen (checkmark).
3. Op tijd plannen en bezoeken van zondagse samenkomst (checkmark).
4. Een portfolio met de volgende onderdelen:
 - Alle leesverslagen en reflectieverslagen (40%)
 - Uitgewerkt observatieschema zondagse samenkomst (20%)
 - Afsluitend liturgiewerkstuk (40 %).

Literatuur

	Pag.	Cat.	U.
David J. Bosch, <i>Transforming Mission: Paradigm Shifts in Theology of Mission</i> , Orbis: Maryknoll 1991 (vanaf de 24e druk, 2008), 368-393	25	1	3
Kim Kirsteen, <i>Joining in with the Spirit: Connecting World Church and Local Mission</i> , SCM Press: London 2012	268	1	27
Scott W. Sunquist, <i>Understanding Christian Mission: Participation in Suffering and Glory</i> , Baker Academic: Grand Rapids 2013, 132-168 (herhaling)	36	1	3
Robert J. Schreiter, <i>The Ministry of Reconciliation: Spirituality & Strategies</i> , Orbis: Maryknoll 1998	130	1	13
Willard M. Swartley, <i>Covenant of Peace: The Missing Peace in New Testament Theology and Ethics</i> , Eerdmans: Grand Rapids 2006, 11-27, 189-221, 304-323	67	1	7
	526		53

MCMW Module 6	De kerstening van Europa / The Christianization of Europe	Code:	MCMW16
Docent:	S. Paas	Periode:	A
Toetsing:	Portfolio (incl. leesverslagen, paper)	EC:	3
Ingangseis:	BA en/of Pre-master	Jaar:	2024-2025

Leerdoelen

De student kan:

1. de hoofdlijnen beschrijven van de kersteningsgeschiedenis van Europa in de periode van het Nieuwe Testament tot en met Bonifatius;
2. reflecteren op de verschillende zendingsstrategieën en modellen die in deze periode werden gebruikt;
3. een beargumenteerde opinie presenteren over een detailthema uit deze periode of over een belangrijk persoon uit deze periode.

Omschrijving

In deze module bestuderen studenten de geschiedenis van christelijke zending vanaf het Nieuwe Testament tot en met Bonifatius, met een focus op Europa. Zij doen dit aan de hand van het standaardwerk *History of the World Christian Movement* (zie literatuurlijst), waarvan zij een deel lezen voorafgaand aan elk van de drie colleges. De colleges zelf worden besteed aan het bespreken van de gelezen literatuur, en aan het lezen van enkele historische bronteksten uit deze periode. De studenten ronden deze module af met het schrijven van een klein paper over een specifieke periode of persoon uit deze kersteningsgeschiedenis, bijvoorbeeld Wulfila, Patrick, Martinus van Tours, Willibrord, of Bonifatius. Voor dit paper dienen twee onafhankelijke bronnen gebruikt te worden. De module is toegankelijk voor Erasmus-studenten, en kan indien gewenst in het Engels worden aangeboden.

Werkvormen

Literatuurstudie, werkcolleges, paper.

Studielast

Colleges (zowel in de TUU als op locatie): 9u

Vorbereiding: 50u

Paper: 25u

Totaal: 84 uren (3 EC)

Toetsing

De beoordeling van deze module vindt plaats op basis van de volgende onderdelen (weging tussen haakjes). Alle sub-onderdelen moeten voldoende of behaald zijn, tenzij in overleg met de docent anders besloten wordt.

1. Aanwezigheid in en bijdrage aan de colleges (checkmark). (80%)
2. Op tijd inleveren van leesverslagen (checkmark).
3. Een portfolio met de volgende onderdelen (één cijfer):
 - Leesverslagen van de opgegeven gedeelten uit Irvin & Sunquist, *History of the World Christian Movement* (cijfer, telt mee voor 50%);
 - Afsluitend paper (cijfer, telt mee voor 50%).

Literatuur

Verplichte literatuur	Pag	Cat.	H
------------------------------	-----	------	---

Dale T. Irvin & Scott W. Sunquist, <i>History of the World Christian Movement I: Earliest Christianity to 1453</i> , Orbis Books: Maryknoll, 2001 (13 th ed. 2013), 3-255	252	1	50
Bronteksten worden aangeboden tijdens de colleges.			
Bij het schrijven van de paper worden twee onafhankelijke, relevante bronnen gebruikt, in overleg met de docent.			

MCMW	Praktisch-theologische liturgie	Code:	MCMW17
Module 7:	De geschiedenis van de liturgie-praktijk en theorie		
Docent:	J.H.F. Schaeffer	Periode:	C
Toetsing:	Essay; participatie	EC:	3
Ingangseis:	BA en/or Pre-master	Studiejaar:	2024-2025

Doelen

De student:

1. kan de belangrijkste liturgische literatuur en concepten uitleggen en evalueren (ET 1);
2. kan de liturgische inzichten toepassen op hedendaagse missionaire en praktisch-theologische vraagstukken (ET 3,5);
3. kan een concrete praktijk onderzoeken met behulp van wetenschappelijke theorieën en kan advies geven (ET 3,8).

Beschrijving

In deze (kleine) module worden drie blokcolleges van 3 uur verzorgd. De start is telkens met een uur over de praktisch-theologische geschiedenis van de liturgie. Daarna volgen twee uur waarin de studenten aan close-reading doen van belangrijke praktisch-theologische liturgische teksten uit de geschiedenis. Deze worden gebruikt in het afsluitend essay om te komen tot een beredeneerde positie over de waarde en het belang van de liturgische kernpraktijk van de christelijke gemeente.

Methoden

Hoorcollege, werkcollege (close-reading en groepsgepraak)

Werklast

Colleges: 3x3u = 9u

Vorbereiding: 9u

Zelfstudie en rapportage: 66u

Toetsing

1. Aanwezigheid bij en bijdrage aan de werkcolleges (BEH/NB) (66% aanwezigheidsverplichting)
2. Essay (min. 5,5)

Literatuur

<i>(zwaarte nader in te vullen)</i>	Pag.	Cat.	U.
Alexander Schmemmann, <i>For the Life of the World: Sacraments and Orthodoxy</i> (Yonkers: St Vladimir's Seminary Press, 2018);		1	
Alexander Schmemmann, <i>Introduction to Liturgical Theology</i> (Crestwood: St. Vladimir's Seminary Press, 1996);			
Paul F. Bradshaw, red., <i>The Apostolic Tradition Reconstructed: A Text for Students</i> (Norwich, 2021);			
Paul F. Bradshaw, <i>The Apostolic Tradition: A New Commentary</i> (Collegeville: Liturgical Press, 2023)			
Geoffrey Wainwright, <i>Doxology: The Praise of God in Worship, Doctrine and Life: A Systematic Theology</i> (New York, NY: Oxford University Press, 1984)			

MIRT		Code:	MIRT8
Module 8:	Doing Intercultural Reformed Theology		
Teacher:	Dr. Jos Colijn; dr. Moussa Bongoyok	Semester:	A
Assessment:	Paper; presentations; weekly preparation	EC:	6
Admission	None	Academic year:	2024-
requirement:			2025

Learning goals

The student:

1. is able to describe the multi-cultural and multi-religious character of the world we live in (LOQ 1,2,3,5);
2. can apply the principles and methods for doing theology in the Reformed tradition in a global world, as used in this module (LOQ 1,2,3,5);
3. can map and analyse processes of contextualization and appropriation of theological concepts and ideas with the help of the models offered in the module (LOQ 2,3,6,7);
4. can apply principles of intercultural appropriation of Reformed theology in and for her/his own socio-religious and cultural context (LOQ 3,4,5,6,7);
5. can reflect on his / her positionality in the intercultural communication process (LOQ 6,7,8).

Content

This module introduces 'Doing Reformed theology interculturally'. The goal of this module is to reflect on the praxis and pitfalls of the intercultural appropriation of Reformed theology and theological concepts in different socio-religious contexts. We will study the process of appropriation of themes and practices from the Reformed and Neo-Calvinist tradition in and for various contexts. Relevant concepts and methods from anthropology, sociology and ethnography will be introduced and used as well. Students will actively practice intercultural theology through the interaction with fellow students from different cultural and religious contexts. This will be done through group discussions and by presenting reflections on the reading materials to the group.

Students prepare for each lecture by reading the required literature and by sending a reading report the day before the lecture (see below). Students will also actively reflect on their readings, intercultural experience and learning by sending a weekly blog to the MIRT-coordinator.

Format

- 6 lectures (6 x 3 hours)
- 3 lectures with a professor from a Non-Western context (3 x 3 hours) (at a later moment)
- presentations + discussion (6 hours);
- Independent study + paper

Study Load – 168 hours

Contact hours: 33 hours

Lecture preparation: 40 hours

Independent study + paper: 95 hours

Assessment

Written paper (approx. 5000 words) with selected literature, on a theological topic that is relevant for the context of the student (30 hours of reading). The paper is also presented to fellow students and the teacher.

The evaluation criteria will be derived from the learning goals of the module. Special attention will be given to:

- The quality and depth with which the (lack of) appropriation an aspect of theology and religious practices in and for the context of the student is described, analysed and discussed;

- Adequate use of the content of the lectures (concepts, models) and the required literature;
- Creativity, independence, level of difficulty of the theme that was dealt with;
- Methodological soundness and correct use of language, references etc.

Required literature

	Pgs.	Lvl.	Hrs.
Lecture 1. Doing Reformed Theology in a Religious World -Andrew F. Walls, <i>The Missionary Movement in Christian History: Studies in the Transmission of Faith</i> (Orbis: Maryknoll 2004), pp. 1-54 (chapters 1-4)	50	2	10
Lecture 2. Theological Concepts for Doing Reformed Theology Interculturally (1) -Kwame Bediako, <i>Jesus and the Gospel in Africa: History And Experience</i> (New York: Orbis Books, 2004) (parts) -Rik Peels, 'Sin and Human Cognition of God,' <i>Scottish Journal of Theology</i> 64, no. 4 (2011), pp. 390–409	45	2	12
Lecture 3. Theological Concepts for Doing Reformed Theology Interculturally (2) -Abraham Kuyper, <i>Lectures on Calvinism</i> (Grand Rapids: Eerdmans, 1987), Ch. 1 and 2 (pp. 9-77)	69	1	8
Lecture 4. Understanding the Gospel Cross-culturally (1) -Vanhoozer, Kevin J., 'One Rule to Rule Them All? Theological Method in an Era of World Christianity,' In: <i>Globalizing Theology: Belief and Practice in an Era of World Christianity</i> , edited by Craig Ott and Harold A. Netland (Grand Rapids, Mich.: Baker Academic, 2006), chapter 4 (pp. 85-126).	40	2/3	15
Lecture 5. Understanding the Gospel Cross-culturally (2) -Paul G. Hiebert, <i>Anthropological Reflections on Missiological Issues</i> (Grand Rapids, Mich.: Baker Academic, 1994), chapter 4: 'Critical Contextualization' and chapter 5: 'Metatheology')	30	2/3	10
Lecture 6. Doing Reformed Intercultural Theology -Benno van den Toren, 'Challenges and Possibilities of Inter-Religious and Cross-Cultural Apologetic Persuasion,' <i>Evangelical Quarterly</i> 82, no. 1 (2010), pp. 42–64.	22	2	5

Relevant literature

- Bavinck, Herman, *Bavinck's 'Common Grace' with an Introduction of the Translator*, Translated by Raymond C. van Leeuwen, *Calvin Theological Journal* 24, no. 1 (April 1, 1989), pp. 35–65.
- ——. *The Catholicity of Christianity and the Church*. *Calvin Theological Journal* 27 (1992), pp. 220–51.
- Bediako, Kwame, *Christianity in Africa: The Renewal of a Non-Western Religion* (Edinburgh; Maryknoll, N.Y.: Edinburgh University Press ; Orbis Books, 1995).
- ——. *Jesus and the Gospel In Africa: History and Experience* (New York: Orbis Books, 2004).
- Belt, Henk van den, *Religion as Revelation? The Development of Herman Bavinck's View from a Reformed Orthodox to a Neo-Calvinist Approach* (*The Bavinck Review* 4, 2013), pp. 9–31.
- Bevans, Stephen B., *Models of Contextual Theology*, Rev Exp edition (Maryknoll, N.Y: Orbis Books, 2002).
- Bolt, John, *An Opportunity Lost and Regained: Herman Bavinck on Revelation and Religion*, *Mid-America Journal of Theology* 24 (January 1, 2013), pp. 81–96.
- Bosch, David Jacobus, *Transforming Mission: Paradigm Shifts in Theology of Mission* (Maryknoll, N.Y.: Orbis Books, 1991).
- Cook, Matthew, and Rob Haskell, eds. *Local Theology for the Global Church: Principles for an Evangelical Approach to Contextualization*. Pasadena: William Carey Library, 2010.
- Covolo, Robert. 'Advancing a Neo-Calvinist Pneumatology of Religions: The Role of Recent Yongian Contributions.' In *Revelation and Common Grace*, edited by John R Bowlin, 315–34. Grand Rapids, Mich.: Eerdmans, 2011.
- Donovan, Vincent J. *Christianity Rediscovered*. Orbis Books, 2003.

- Flemming, Dean. 'Paul the Contextualizer.' In *Local Theology for the Global Church: Principles for an Evangelical Approach to Contextualization*, edited by Matthew Cook and Rob Haskell, Ch. 1. Pasadena: William Carey Library, 2010.
- Greenman, Jeffrey P, and Gene L Green. *Global Theology in Evangelical Perspective: Exploring the Contextual Nature of Theology and Mission*. Downers Grove, Ill: IVP Academic, 2012.
- Harmon, Andrew M. 'Common Grace and Pagan Virtue: Is Kuyperian Tolerance Possible?' In *Revelation and Common Grace*, edited by John R Bowlin, 302–14. Grand Rapids, Mich.: Eerdmans, 2011.
- Hesselgrave, David J. *Communicating Christ Cross-Culturally*. Grand Rapids: Zondervan, 1978.
- Hesselgrave, David J., and Edward Rommen. *Contextualization: Meanings, Methods, and Models*. Pasadena, Calif: William Carey Library, 2013.
- Hiebert, Paul G. *Anthropological Reflections on Missiological Issues*. Grand Rapids, Mich.: Baker Academic, 1994.
- ——. *Transforming Worldviews: An Anthropological Understanding of How People Change*. Grand Rapids, Mich.: Baker Academic, 2008.
- Hiebert, Paul G., R. Daniel Shaw, and Tite Tienou. *Understanding Folk Religion: A Christian Response to Popular Beliefs and Practices*. Grand Rapids, Mich.: Baker Books, 1999.
- Kaltwasser, Cambria Janae. 'Assessing the Christological Foundation of Kuyper's Doctrine of Common Grace.' In *Revelation and Common Grace*, edited by John R Bowlin, 200–220. Grand Rapids, Mich.: Eerdmans, 2011.
- Kärkkäinen, Veli-Matti. *An Introduction to the Theology of Religions: Biblical, Historical & Contemporary Perspectives*. First Edition edition. Downers Grove, Ill: IVP Academic, 2003.
- ——. 'Christology in Africa, Asia, and Latin America.' In *The Blackwell Companion to Jesus*, edited by Delbert Burkett, 1 edition., ch. 23. Malden, MA: Wiley-Blackwell, 2013.
- Kim, Sebastian C. H., ed. *Christian Theology in Asia*. Cambridge: Cambridge University Press, 2008.
- Kooi, Cornelis van der. 'A Theology of Culture: A Critical Appraisal of Kuyper's Doctrine of Common Grace.' In *Kuyper Reconsidered: Aspects of His Life and Work*, edited by J. de Bruijn and Cornelis van der Kooi, pp. 95–101. Amsterdam: VU Uitgeverij, 1999.
- ——. 'Herman Bavinck and Karl Barth on Christian Faith and Culture.' *Calvin Theological Journal* 45, no. 1 (April 1, 2010): 72–78.
- Mattson, Brian G. 'A Soft Spot for Paganism? Herman Bavinck and "Insider" Movements.' *The Bavinck Review* 4 (2013): 32–43.
- McDermott, Gerald R., and Harold A. Netland. *A Trinitarian Theology of Religions: An Evangelical Proposal*. 1 edition. Oxford ; New York: Oxford University Press, 2014.
- Muck, Terry C, and Frances S Adeney. *Christianity Encountering World Religions*. Grand Rapids, Mich.; Oxford: BakerAcademic, 2009.
- Nicholls, Bruce J. *Contextualization: A Theology of Gospel and Culture*. Vancouver: Regent College Publishing, 2003.
- Ott, Craig, and Harold A Netland. *Globalizing Theology: Belief and Practice in an Era of World Christianity*. Grand Rapids, Mich.: Baker Academic, 2006.
- Paas, Stefan. 'Religious Consciousness in a Post-Christian Culture: J.H. Bavinck's Religious Consciousness and Christian Faith (1949), Sixty Years Later.' *Journal of Reformed Theology* 6, no. 1 (January 1, 2012): pp. 35–55.
- Peels, Rik. 'Sin and Human Cognition of God.' *Scottish Journal of Theology* 64, no. 4 (2011): pp. 390–409.
- Sanneh, Lamin. *Disciples of All Nations: Pillars of World Christianity*. Oxford; New York: Oxford University Press, 2008.
- ——. *Translating the Message: The Missionary Impact on Culture*. 2nd edition. Maryknoll, N.Y: Orbis Books, 2009.
- ——. *Whose Religion Is Christianity?: The Gospel beyond the West*. Grand Rapids, Mich: Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 2003.

- Schreiter, Robert J. *The New Catholicity: Theology between the Global and the Local*. Maryknoll, N.Y.: Orbis Books, 1997.
- Schreiter, Robert J., and Edward Schillebeeckx. *Constructing Local Theologies*. Maryknoll, N.Y.: Orbis Books, 1985.
- Skaff, Jeffrey. 'Common Grace and the Ends of Creation in Abraham Kuyper and Herman Bavinck.' *Journal of Reformed Theology* 9, no. 1 (January 1, 2015): 3–18.
- Smith, David. *Mission after Christendom*. London: Darton, Longman and Todd, 2003.
- Stanley, Jon. 'Restoration and Renewal: The Nature of Grace in the Theology of Herman Bavinck.' In *Revelation and Common Grace*, edited by John R Bowlin, 81–104. Grand Rapids, Mich.: Eerdmans, 2011.
- Tennent, Timothy C. *Theology in the Context of World Christianity: How the Global Church Is Influencing the Way We Think about and Discuss Theology*. Grand Rapids, Mich: Zondervan, 2007.
- Toren, Benno van den. 'Challenges and Possibilities of Inter-Religious and Cross-Cultural Apologetic Persuasion.' *Evangelical Quarterly* 82, no. 1 (2010): 42–64.
- ——. *Christian Apologetics as Cross-Cultural Dialogue*. 1 edition. London ; New York: Bloomsbury T&T Clark, 2011.
- ——. 'Growing Disciples in the Rainforest - A Contextualized Confession for Pygmy Christians.' *Evangelical Review of Theology* 33, no. 4 (October 2009): 306–15.
- ——. 'Intercultural Theology as a Three-Way Conversation. Beyond the Western Dominance of Intercultural Theology.' *Exchange* 44 (2015): pp. 123–43.
- Vanhoozer, Kevin J., "'One Rule to Rule Them All?' Theological Method in an Era of World Christianity.' In *Globalizing Theology: Belief and Practice in an Era of World Christianity*, edited by Craig Ott and Harold A Netland, ch. 4. Grand Rapids, Mich.: Baker Academic, 2006.
- Vanhoozer, Kevin J, Charles A Anderson, and Michael J Sleasman, *Everyday Theology: How to Read Cultural Texts and Interpret Trends*, Grand Rapids, Mich.: Baker Academic, 2007.
- Walls, Andrew F., *The Cross-Cultural Process in Christian History: Studies in the Transmission and Appropriation of Faith*, Maryknoll, N.Y.: Orbis Books, 2002.
- ——. *The Missionary Movement in Christian History: Studies in the Transmission of Faith*, Maryknoll, N.Y.; Edinburgh: Orbis Books ; T & T Clark, 1996.
- Winter, Ralph D, and Steven C Hawthorne, *Perspectives on the World Christian Movement: A Reader*, Pasadena, Calif.: William Carey Library, 1981.

Keuzevak:	Sleutelteksten uit Luthers antropologie: Hoe staat de mens voor God?	Code:	MA-KVML
Docente:	Prof. dr. S. Hiebsch	Periode:	in overleg
Toetsvorm:	Leesverslagen, thematische samenvattingen, mondelijke presentatie + bespreking	EC:	6
Ingangseis:	In staat Lutherteksten in het Duits te lezen	Cursusjaar:	2024-2025

Leerdoelen

De student/e:

1. kan zelfstandig in close text reading Luthers bronteksten van verschillende genres lezen en interpreteren. (E1, 3, 8);
2. kan de context van deze bronteksten verklaren en kan deze context verdisconteren in haar/zijn interpretatie. (E1, 8);
3. kan de kerkhistorische ontwikkeling van een theologisch thema – in casu de antropologie bij Luther – uitleggen en plaatsen in het geheel van Luthers theologie. (E1, 2, 4, 8);
4. is in staat de opgedane kennis in een presentatie over te brengen en te bespreken. (E7, 8);
5. kan kennis van een centrale theologische denker als Luther inzetten voor de actuele oecumenische dialoog en voor gesprekken over maatschappelijk relevante kwesties. (E8, 9).

Vakinhoud

Antropologie is een van de centrale thema's in de theologie. Voor Luther draaide antropologie in de kern om de vraag: Hoe staat de mens voor God, *coram deo*? In deze module leest de student/e sleutelteksten die helpen de ontwikkeling in Luthers denken over antropologie te traceren en te begrijpen. De bronteksten worden in *close text reading* centraal gesteld. De module wil de student/e uitdagen om op basis van deze bronnenstudie tot een eigen interpretatie te komen. De secundaire literatuur heeft daarom een voor de bronteksten ondersteunende functie.

In de keuze van de bronteksten is bewust gekozen voor verschillende genres: sermoen, voorrede, disputatie, traktaat, brief en preek. Hiermee wordt duidelijk gemaakt dat Luther zijn theologie niet slechts in Latijnse academische geschriften uiteenzette. Zijn grote retorische en didactische gave was juist dat hij zijn theologie op begrijpelijke en aansprekende wijze voor zeer verschillend publiek wist over te brengen. Dat heeft er ten diepste mee te maken dat Luthers theologie niet speculatief, maar praktisch van aard was.

Deze module wil de student/e dan ook in staat stellen om de kennis van Luthers denken over antropologie, gebaseerd op bronnenstudie, op vruchtbare wijze in te zetten voor de actuele oecumenische dialoog en voor gesprekken over maatschappelijk relevante kwesties. Kwesties, waarbij het telkens gaat om de mens, maar waarbij ook telkens ondergesneeuwd dreigt te raken dat de mens – vanuit een christelijk perspectief – allereerst voor God staat.

Werkvormen

Close text reading van bronteksten, literatuurstudie, zelfstudie

Studielast

Vorbereiding *close text reading*: 10 uur

Close text reading Lutherteksten: 52 uur

Literatuurstudie: 60 uur

Leesverslagen, thematische samenvattingen: 34 uur

Overleg met de docente: 2 uur

Vorbereiding presentatie: 8 uur

Mondelijke presentatie + bespreking: 2 uur (= 2 college-uren)

Toetsing

Leesverslagen + thematische samenvattingen: 75%

Mondelinge presentatie + bespreking: 25%

Bronteksten	Pag.	Cat.	U.
1. <i>Sermon von Ablass und Gnade</i> [WA 1, (239)243-246; 1518]	6	3	2
2. <i>Ein Sermon von der Bereitung zum Sterben</i> [WA 2, (680)685-697; 1519]	15	3	5
3. <i>Brief Luthers an Papst Leo X.</i> [Martin Luther, Lateinisch-Deutsche Studienausgabe, Band 2, XVII-XVIII; 101-1520] + 4. <i>Von der Freiheit eines Christenmenschen</i> [WA 7, (12)20-38; 1520]	30	3	10
5. <i>Vorrede zum ersten Bande der Wittenberger Ausgabe</i> [WA 50,654-661; 1539]	5	3	1,5
6. <i>Disputatio D. Martini Lutheri de homine</i> [Martin Luther, Lateinisch-Deutsche Studienausgabe, Band 1, XXXVI-XLII; 663-669; 1536]	10	3	3,5
7. <i>Das Magnificat, verdeutscht und ausgelegt</i> [WA 7, (538) 544-604; 1521]	66	3	22
8. <i>Predigt über Genesis 31, 1524</i> [WA 24, 540-566; Druckausgabe 1527]	24	3	8

Literatuur	Pag.		U.
1. Hiebsch, Sabine en Wijngaarden, Martin L. van (red.), <i>Luther: zijn leven, zijn werk</i> (Utrecht: Kok, 2017 ³)	236	1	33
2. Bell, Theo, "Inleiding op Een preek over de voorbereiding tot het sterven," in <i>Door het donkere venster van het geloof</i> , ed. J.T. Bakker/K. Zwanepol (Zoetermeer: Meinema, 1993), 94-99	6	2	1
3. Hiebsch, Sabine, <i>Figura ecclesiae: Lea und Rachel in Martin Luthers Genesispredigten</i> (Münster/Hamburg/London: LIT; 2022), 16-62; 91-98; 178-201; 234-239	85	2-3	21,5
4. Luther, Maarten, <i>Het Magnificat</i> , Met een inleiding van prof. H. Riedlinger (IJsselstein: Unistad 1983), 23-38	16	2	3
5. Hiebsch, Sabine, „Luther en de Schrift,“ <i>Schrift</i> 49, Nr. 1 (2017): 14-21	7	1	1
6. Hiebsch, Sabine, „Assepoester: een luthers sprookje?,“ <i>Protestants Nederland</i> (2013, Nr. 10): 187-189	3	1	0,5

Instructies:

- Deze module is een zelfstudiemodule die in principe in iedere periode van het studiejaar kan plaatsvinden.
- Het inleveren van de leesverslagen en de thematische samenvattingen, de contactmomenten voor overleg, de datum voor de presentatie + bespreking worden in afspraak met de docente gepland.
- De bronteksten van Luther staan in de aanbevolen leesvolgorde.

1. Leesverslagen en thematische samenvattingen

Voor iedere brontekst moet een leesverslag of een thematische samenvatting gemaakt worden. Deze zijn bij elkaar 75% van het cijfer. De weging is per brontekst aangegeven. Het maximaal aantal woorden is zonder voetnoten.

1. ***Sermon von Ablass und Gnade***: leesverslag, max. 1.000 woorden (10%)

2. **Ein Sermon von der Bereitung zum Sterben**: thematische samenvatting over de paradigmaverschuiving van ‚Sünde, Tod und Hölle‘ naar ‚Gnade, Leben und Glückseligkeit‘ en de plaats van Christus daarin, max. 1.000 woorden (10%)
3. + 4. **Brief Luthers an Papst Leo + Von der Freiheit eines Christenmenschen**: thematische samenvatting over hoe ‚Freiheit in Gebundenheit‘ functioneert, max. 1.000 woorden (10%)
5. **Vorrede zum ersten Bande der Wittenberger Ausgabe**: leesverslag, max. 1.000 woorden (10%)
6. **Disputatio D. Martini Lutheri de homine**: leesverlag, max. 1.000 woorden (10%)
7. **Das Magnificat verdeutscht und ausgelegt**: thematische samenvatting over het begrip ‚nydrig/niedrig‘ (‚nederig‘) als beschrijving van Maria en de connectie met het begrip ‚Herz‘, max. 1.500 woorden (15%)
8. **Predigt über Genesis 31**: thematische samenvatting over hoe Lea en Rachel als mens voor God staan en welke rol het kruis, assepoester en het hart daarin spelen, max. 1.000 woorden (10%)

Criteria voor de beoordeling

1. Inleidende, korte beschrijving van de context van de brontekst
2. Bij een leesverslag moeten de hoofdlijnen van een brontekst benoemd zijn.
3. Bij een thematische samenvatting moeten minimaal alle onderdelen van het gegeven thema behandeld zijn.
4. zorgvuldig taal- en stijlgebruik
5. Het moet duidelijk naar voren komen dat de bronteksten in het Duits zijn gelezen: kernbegrippen mogen tussen aanhalingstekens in het Duits gebruikt worden.
6. zorgvuldig voetnotenapparaat + bibliografie

2. Mondelinge presentatie + bespreking (2 college-uren, weging 25%)

Het thema van de mondelinge presentatie is: ‚Luthers antropologie: Hoe staat de mens voor God?‘
De mondelinge presentatie duurt 20 minuten, gevolgd door 10 min voor vragen van de docente.
Het tweede college-uur is een voortzetting van het gesprek over het thema van de module aan de hand van de bronteksten.

Criteria voor de beoordeling

1. Heldere presentatie met een duidelijke indeling
2. Representatieve keuze van thema's uit de bronteksten
3. De presentatie mag niet slechts op één of twee van de bronteksten gebaseerd zijn, maar moet de ontwikkeling in Luthers denken over antropologie in de bronteksten laten zien.
4. Persoonlijke, theologische reflectie op Luthers antropologie.

3. Herkansingsmogelijkheden

Bij een onvoldoende resultaat voor het geheel kunnen maximaal drie van de schriftelijke opdrachten en de mondelinge presentatie herkanst worden.

Overzicht modules MTA 24-25

ALGEMENE MASTER Voltijd 2024-25						
	Periode A	Periode B	Periode C	Periode D	EC	EC
Basisrooster	Module 1	MAAC	Module 4	Common Course	6	6
	Module 2	6	Module 5	Scriptie (Thesis) start	6	6
	Module 3a	3	Module 3b	Bijvak	3	3
		15			15	15
MA Identiteit, ethiek en samenleving (stopt per 1-9-25)	MAIES1	MAIES5a, 4B	Medische Of Economische ethiek	MAAC	6	MAIES9
	MAIES2, B	MAIES3.1	Christeniteit en sociale ethiek	MAIES6	6	Afstudeertraject ES
MA Church and Mission in the West	MAIES3.1	MAIES7	Bijvak	MAIES9	3	
	MCMMW11	MCMMW12	Verzoening en vrede: theologie van de zending	MCMMW15	6	MCMMW1
Nieuwe opzet 2024	MCMMW13	MCMMW14	Praktische ecclesiologie en kerkvernieuwing	MAAC	3	8
	MCMMW16	MCMMW15	praktijk- vernieuwing in liminale theologische reflectie en leiderschap in de stad (1)	MCMMW17	3	Afstudeertraject CMW
MA Systematische Theologie* (niet in 2024-25)	MAST1	MAST5.1	Actuele debatten uitverkiezing	MAAC	6	MAST9
	MAST2	MAST14	NT theologie rondom uitverkiezing	MAST6	6	Afstudeertraject ST
	MAST13	MAST13	Dordtse Leerregels (deel 2)	MAST9	3	Bijvak (deel 2)
MA Oude Testament	MAOT1	MAOT5	Theology of the OT / Historia Rev.	MAAC	6	MAOT7
	MAOT2	MTA-MTP-OTNT	The image of God in OT and NT	MAOT4	6	Master's Thesis OT
	MAOT3	MAOT2	Overview OT research II (part 2)	MAOT7	3	
MA Nieuwe Testament	MANT1.1	MTA-MTP-NTNT	The image of God in OT and NT	MAAC	6	MAN17
	MTA-MTP-NT2	MANT5.1	Master NT: Exploration (part 1)	MANT5.1	6	Master's Thesis NT
	MTA-MTP-NT3	MANT1.1	The apostolic church (part 2)	MANT6	3	
MA International Reformed Theology	MIRT1	MIRT4	Core and fabric of Reformed Theol.	MAAC	6	MIRT11
	MIRT3.2	MIRT6.1	Reformed Worldview Global	MIRT5.1	6	Master's Thesis MIRT
	MIRT8	MIRT9	Minor Reading (part 1)	MIRT1.1	3	Minor Reading (part 2)
MA Kerkgeschiedenis	MAKG1.1	MAKG3.1	Post-reformatoische stemmen	MAAC	6	MAKG10
	MAKG2.1	MAKG4.1	Neocalvinisme 19e en 20e eeuw	MAKG10	9	Afstudeertraject KG
	Bijvak (vervolg)	3	6	MAKG5.1

Keuzevak: MA-KGM1. Sleutelteksten uit luthers antropologie: hoe staat de mens voor God? (periode in overleg)